

Тема 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

План.

1. Історія вчення про місцеві фінанси.
2. Поняття місцевих фінансів та їх функції.
3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів.

1. Історія вчення про місцеві фінанси.

ФІНАНСОВА НАУКА — спеціалізована галузь наукових знань, наукова діяльність, спрямована на вивчення фінансів у теоретичному і практичному аспектах, а також форм організації і функціонування їхніх окремих інститутів.

— історико-теоретичні науки (історія фінансів, теорія фінансів);

— науки управлінського циклу (управління фінансами, фінансовий менеджмент);

— прикладні науки (бюджетна система, податкова система, казначейська система, фінанси підприємств, фінансовий ринок, фінансовий контроль, **місцеві фінанси**).

окрема, самостійна галузь

1. Історія вчення про місцеві фінанси.

НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ НАУКИ ПРО МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

спочатку виникла наука про державні фінанси, а потім від неї відокремилися місцеві фінанси.

фінансове господарство общин та інших територіальних колективів, яке спочатку вважалось приватним, було включене до складу публічного фінансового господарства.

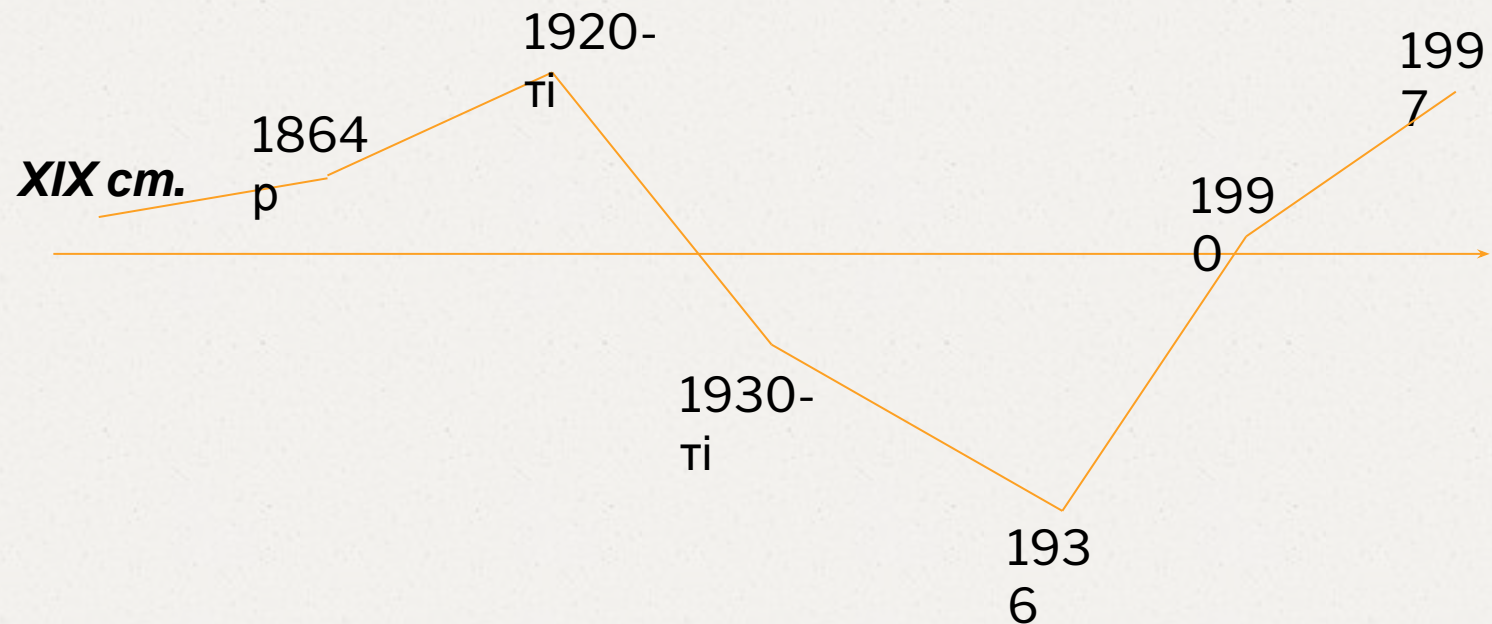
державні фінанси

публічні фінанси

← **МІСЦЕВІ ФІНАНСИ** →

1. Історія вчення про місцеві фінанси.

Процес формування теорії МФ (розкладений за рівнем фінансової автономії)

(самостійна робота студента)

1. Історія вчення про місцеві фінанси.

Адам Сміт, Карл та Лоренц Штейн, Адольф Вагнер, Василь Лебєдев, Володимир Твердохлебов, Іван Озеров та інші розглядали місцеві фінанси як:

- місцеве фінансове господарство адміністративних одиниць;
- сукупність матеріальних засобів, які є в розпорядженні цих одиниць для досягнення їхньої мети;
- тотожно поняттю місцеві бюджети;
- для капіталістичних країн – це доходи і видатки місцевих органів влади і підвідомчих їм підприємств і організацій
- ... (самостійна робота студента)

2. Поняття місцевих фінансів та їх функції.

Місцеві фінанси - це об'єктивна форма економічних відносин, що пов'язані з розподілом і перерозподілом вартості ВВП, у процесі яких відбувається формування і використання фондів грошових коштів, призначених для задоволення потреб регіонів країни.

Місцеві фінанси =	
фінанси місцевих органів влади =	
комунальні (муніципальні) фінанси =	
фінанси територіальної громади =	
фінанси комуни =	тотожні поняття
фінанси общини =	
фінанси муніципального утворення =	
фінанси міста, села територіального утворення	

ФУНКЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ:

1. Розподільча функція.

Перерозподіляючи ВВП (близько 25%) місцеві органи влади втручаються в процес суспільного відтворення і разом з державою спрямовують його. Це відбувається через витрати місцевих бюджетів та шляхом нормативно-правового регулювання соціально-економічної діяльності через встановлення певних правил поведінки господарюючих суб'єктів:

- цінова і тарифна політика
- статuti та хартії міст, регіонів, регулюючі нормативні акти

(самостійна робота студента)

ФУНКЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ:

2. Контрольна функція

спрямована на забезпечення передбачених пропорцій розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів, їх цільове і економне використання.

Реалізується в діяльності органів місцевого самоврядування та органів державної влади при

- складанні проектів місцевих бюджетів, їх розгляді і затвердженні
- виконанні і складанні звіту про виконання місцевих бюджетів
- контролі інші фонди грошових коштів та загалом усі фінансові ресурси, які знаходяться в розпорядженні місцевого самоврядування

ФУНКЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ:

3. Стимулююча функція полягає у створенні умов, за яких органи місцевого самоврядування стають безпосередньо зацікавленими у збільшенні обсягів доходів бюджетів, до датковому залученні надходжень, як загальнодержавних, так і місцевих податків і зборів, пошуку альтернативних доходів, ефективному використанні фінансових ресурсів, які поступають у їх розпорядження.

Системи пільг по створенню сприятливих фінансових умов для розвитку депресивних територій мають назву **преференції**.

Форми:

- особливі бюджетні режими
- податкові канікули
- особливі режими валютного регулювання та візові режими
- спеціальні економічні зони

ФУНКЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ:

4. Функція виконання делегованих повноважень центральної влади

Частина функцій та повноважень по наданню публічних суспільних послуг делегується центральною владою ОМС

Теорії, що пояснюють природу взаємозв'язку центральної влади і місцевого самоврядування та розподіл функцій і повноважень між ними:

Теорія природних прав общини (Англія, США та ін.)

Державна теорія місцевого самоврядування (Франція)

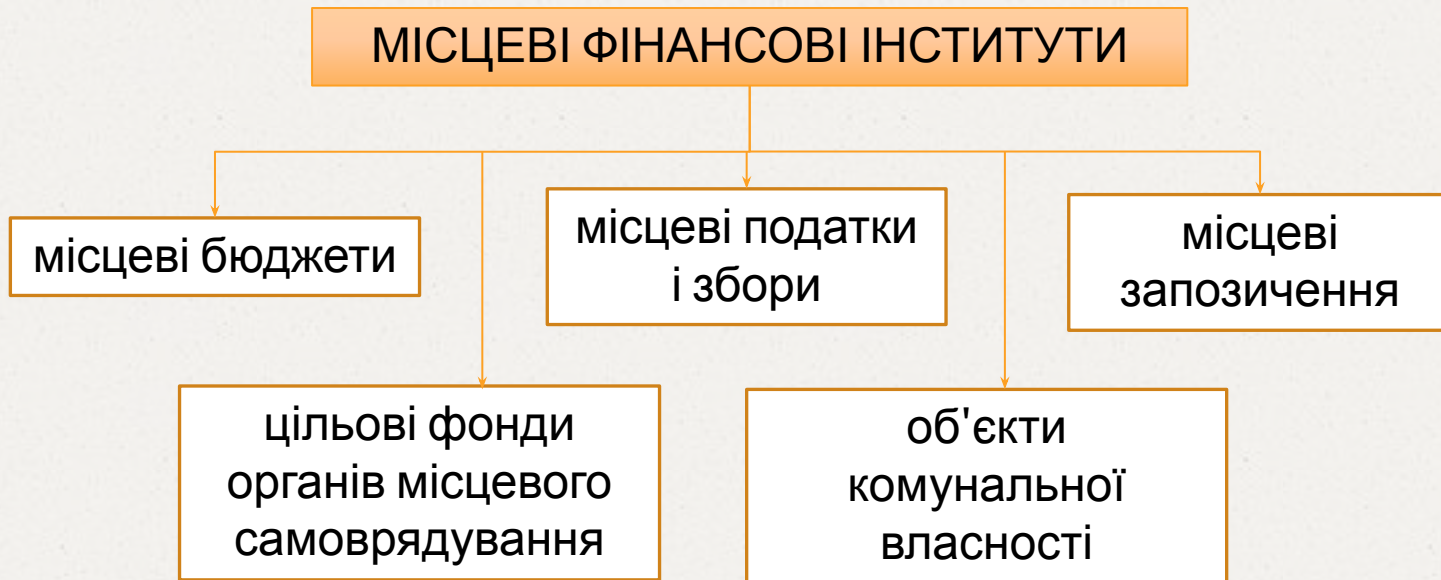
Теорія муніципального дуалізму (Німеччина, Росія, Україна).

ФУНКЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ:

Всі завдання та функції, що виконуються ОМС можна поділити на

- взагалі передані ОМС в межах місцевих інтересів і є невід'ємною **власною компетенцією**
 - обов'язкові (здійснюються ОМС в обов'язковому порядку за переліком, що визначається законодавством)
 - факультативні (здійснюються на власний розсуд на основі рішень відповідних рад)
- доручені ОМС державною владою (**делеговані повноваження** – перелік визначається державною владою в законодавчому акті і для їх виконання орган який їх визначає передає ОМС відповідні фінансові ресурси)

2. Поняття місцевих фінансів та їх функції.

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів:

- Всесвітня декларація місцевого самоврядування (вересень 1985р.)
- Декларація про принципи місцевого самоврядування в країнах СНД(1993)
- Європейська хартія міст та Європейська декларація прав міст (1992).
- Європейська хартія про місцеве самоврядування (жовтень 1985р.)

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Стаття 9 "Фінансові засоби органів місцевого самоврядування"

1. Органи місцевого самоврядування мають право в межах загальнодержавної економічної політики вільно розпоряджатися достатніми власними засобами

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Стаття 9 "Фінансові засоби органів місцевого самоврядування"

3. Фінансові засоби органів місцевого самоврядування потрібно визначати відповідно до компетенцій, передбачених Конституцією та законом

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Стаття 9 "Фінансові засоби органів місцевого самоврядування"

3. Хоча б частина фінансових засобів органів місцевого самоврядування має надходити за рахунок місцевих зборів чи податків, ставки яких ці органи визначають у межах закону

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Стаття 9 "Фінансові засоби органів місцевого самоврядування"

4. Фінансові системи, які забезпечують надходження фінансових засобів органів місцевого самоврядування, мають бути достатньо різноманітними і гнучкими для збереження, по можливості, відповідності реальним витратам при здійсненні їхніх повноважень.

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Стаття 9 "Фінансові засоби органів місцевого самоврядування"

5. Необхідність запровадження процедур фінансового вирівнювання чи еквівалентних заходів, призначених для корегування наслідків нерівномірного розподілу потенційних джерел фінансування, а також їхнього фінансового тягаря для захисту фінансово слабких органів місцевого самоврядування. Такі процедури чи заходи не можуть обмежувати свободу дій органів місцевого самоврядування у власній сфері відповідальності.

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Стаття 9 "Фінансові засоби органів місцевого самоврядування"

6. Необхідність відповідним чином погоджувати з органами місцевого самоврядування виділення їм перерозподілюваних коштів.

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Стаття 9 "Фінансові засоби органів місцевого самоврядування"

7. По можливості, субсидії, котрі надаються органам місцевого самоврядування, не можуть призначатися для фінансування певних проектів. Важливо, щоб асигнування субсидій не обмежувало свободи дій органів місцевого самоврядування у власній сфері компетенції.

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Стаття 9 "Фінансові засоби органів місцевого самоврядування"

8. З метою фінансування інвестицій органи місцевого самоврядування мають право на доступ до внутрішнього ринку позичкового капіталу.

3. Міжнародні та національні стандарти організації місцевих фінансів

Національні стандарти визначені вітчизняною системою нормативно-правового регулювання місцевих фінансів, яка включає:

1. [Конституція України](#)
2. [Бюджетний кодекс України](#)
3. [Податковий кодекс України](#)
4. [Господарський кодекс України](#)
5. [Про місцеве самоврядування в Україні](#): Закон України від 21.05.1997
6. [Про місцеві державні адміністрації](#): Закон України від 09.04.1999р.
7. [Про стимулювання розвитку регіонів](#): Закон України від 08.09.2005

(самостійна робота студента)